

Жусуп Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети жана Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Ч. Айтматов атындагы Тил жана адабият институтуна караштуу филология илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын коргоо боюнча түзүлгөн Д 10.24.700 диссертациялык кеңештин эксперттик комиссиянын мүчөсү филология илимдеринин доктору, профессор М.А.Атакулованын Жолдошалиева Наргиза Автандиловнанын “Кыргыз тилинде ал-абал этиштеринин семантикалык типтери жана тизмектешүү мүмкүнчүлүгү” деген темада 10.02.01- кыргыз тили адистиги боюнча филология илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык ишине

КОРУТУНДУСУ

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши. Жолдошалиева Наргиза Автандиловнанын “Кыргыз тилинде ал-абал этиштеринин семантикалык типтери жана тизмектешүү мүмкүнчүлүгү” аттуу кандидаттык иши диссертациялык кеңештин багытына, ал эми изилдөө ишинин мазмуну, концептуалдык негизи 10.02.01. – кыргыз тили адистигине шайкеш келет.

2. Изилдөөнүн максаты

Изилдөө ишинин негизги максаты катары жалпы эле этиштердин, анын ичинде абал этиштеринин семантикалык классификацияларын сунуштоо менен, аларды туюндурган вербалдык жана бейвербалдык каражаттарга талдоо жүргүзүү, абал этиштеринин семантикалык мутацияларын конкреттүү тилдик иллюстрациялар аркылуу көрсөтүү жана абал этиштеринин валенттүүлүгүнө байланыштуу айрым маселелерди иликтөө саналат.

Бул максатты жүзөгө ашырууда төмөнкүдөй **милдеттерди** аткаруу менен чечилген:

1) этиштердин, анын ичинде абал этиштеринин жалпы тил илиминде, түркологияда жана кыргыз тил илиминде ар кандай өңүттөрдөн изилдениш абалына, андагы концептуалдуу көз караштарга, этиштик лексиканы изилдөөгө арналган илимий адабияттарга сереп жүргүзүү;

2) жалпы этиштердин жана абал этиштеринин лексика-семантикалык топторго ажыратуунун илимий принциптерине талдоо жүргүзүү менен, этиштердин жана абал этиштеринин жалпы тил илиминде, түркологияда жана кыргыз тил илиминдеги классификацияларын изилдөө, алардагы жалпылыктар менен айырмачылыктарга токтолуу;

3) абал категориясын туюндурган бейвербалдык жана вербалдык, атап айтканда, грамматикалык каражаттар, фразеологизмдер, айрым паремиялык бирдиктерге семантика-функционалдык өңүттөн талдоо жүргүзүү;

4) абал этиштеринин метафоризациясы, аларды туюндурууга катышкан жардамчы этиштердин көп функционалдуулугу, десемантизациясы, грамматикализациясы, синсемантизми өндүү маселелерди конкреттүү тилдик фактылардын мисалында кароо;

5) этиштердин семантикалык компонент катары аткарган предикаттык кызматын абал этиштеринин валенттүүлүгүнө байланыштуу маселелердин контекстинде иликтөө;

6) абалдык маанини туюндурган вербалдык каражаттардын каралышына байланыштуу “туюм тууранды сөздөр”, этиштеринин метафоризациясына байланыштуу “жайылма метафора”, ошондой эле абал этиштеринин валенттүүлүгүнө байланыштуу “антилогикалык валенттүүлүк”, “бейвербалдык валенттүүлүк” өндүү айрым жаңы түшүнүктөрдү сунуштоо.

Диссертациянын темасынын актуалдуулугу

Жолдошалиева Н.А.нын диссертациясынын темасы заманбап тил илиминдеги негизги маселелердин бири болгон этиш сөз түркүмүнүн семантикасын терең изилдөөгө арналган. Тагыраак айтканда, кыргыз тилиндеги ал-абал этиштеринин семантикалык түрлөрүн жана алардын башка сөздөр менен тизмектешүү мүмкүнчүлүктөрүн караштырат. Бул маселе кыргыз тилинин өзүндө буга чейин жетиштүү деңгээлде изилдене элек айрым аспектилерди камтыйт. Мисалы, этиштердин, анын ичинде абал этиштеринин лексика-семантикалык класстарга бөлүнүшүнүн татаалдыгы, ошондой эле абал категориясын тилдик жана тилдик эмес каражаттар аркылуу туюнтуу, абал маанидеги этиштердин метафоралык колдонулушу, валенттүүлүк өзгөчөлүктөрү сындуу маселелер мурда кыргыз тилинде кеңири изилденген эмес. Дал ушул жагдайлар диссертация темасынын илимий жана практикалык жактан актуалдуулугун айгинелейт. Мындан тышкары, этиш сөз түркүмү жалпы тил системасында өтө маанилүү орун ээлейт. Этиштер сүйлөмдүн структура-семантикалык борбору болуп, башка сөздөрдү өзүнө баш ийдирип, кеп агымында уюштуруучулук милдетти аткарат деп классик тилчилер белгилеп келген. Кыргыз тилиндеги этиштердин ичинде абал этиштери адамдын ар түрдүү абал-кырдаалдарын, кыймыл же абалдын өзгөрүшүн туюнтат. Коомдун жана тилдин өнүгүшүнө жараша мындай түшүнүктөрдү так талдоо жана системалаштыруу муктаждыгы бар. Ошондуктан ал-абал этиштерин изилдөө – тил илиминдеги азыркы багыттарга шайкеш келе турган актуалдуу маселе деп эсептейбиз.

Диссертацияда коюлган милдеттердин ар бирин чечүү зарылдыгын негиздөөдө илимий адабияттардагы маалыматтарды сындап талдоо жүргүзүүнүн даражасы жана толуктугу

1-натыйжа. Этиштердин лексика-семантикалык топторго бөлүштүрүүнүн бирдей эместиги, дегеле этиштерди семантикалык жактан классификациялоонун татаалдыгы, алардын маанилик табиятынын көп

кырдуулугу, ар бир семантикалык класстын ичиндеги этиштердин ортосундагы маанилик байланыштардын көп жактуулугу, сүйлөм тутумунда алардын ар кандай семантикалык мутацияларга, трансформацияларга кабылышы өндүү факторлорго түздөн-түз байланыштуу экендиги кокреттүү тилдик фактылар аркылуу тастыкталгандыгы;

2-натыйжа. Абал категориясы вербалдык каражаттардан тышкары ольфакциялык, кинесикалык, гаптикалык, фонациялык өндүү бейвербалдык каражаттардын, симптоматикалык ымдоо-жаңсоолордун (симптоматические жесты) катышуусу менен да туюндурулары бир катар теориялык жана иллюстрациялык материалдардын негизинде далилденгендиги;

3-натыйжа. Десемантизация, полифункционалдуулук, синсемантизм кубулуштары эврисемияга, б.а., кең маанилүүлүккө мүнөздүү белгилер катары сыпатталышы;

4-натыйжа. Абал этиштеринин тизмектешүү мүмкүнчүлүгүнүн жогорулугун анын сүйлөмдүн семантикалык структурасында предикаттык позицияда гана келбестен, сирконстанттык, субъектилик, объектилик кызматтарды аткаргандыгы менен түшүндүрүлүшү.

3. Илимий натыйжалары

Кыргыз тилиндеги абал этиштеринин вербалдык жана бейвербалдык каражаттар аркылуу туюндурулуусу, алардын метафоризациясы; бир лексика-семантикалык топтон экинчи бир лексика-семантикалык топко өтүп кетүүсү, абал этиштерин туюндурууга катышкан жардамчы этиштердин көп функционалдуулугу, десемантизациясы, грамматикализациясы, синсемантизми өндүү маселелердин кыргыз тилинин факт-материалдарынын негизинде алгач изилденип жатышы иштин илимий жаңылыгын түзөт.

3.1. Иштин илимий жаңылыгы

Кыргыз тилиндеги абал этиштеринин грамматикалык каражаттар, фразеологизмдер, айрым паремиялык бирдиктер, бейвербалдык каражаттар аркылуу туюндурулуусу, алардын метафоризациясы, бир лексика-семантикалык топтон экинчи бир лексика-семантикалык топко өтүп кетүүсү, абал этиштерин туюндурууга катышкан жардамчы этиштердин көп функционалдуулугу, десемантизациясы, грамматикализациясы, синсемантизми өндүү маселелердин кыргыз тилинин факт-материалдарынын негизинде алгач изилденип жатышы иштин илимий жаңылыгын түзөт.

3.2. Диссертацияда берилген илимий натыйжалардын ишенимдүүлүгүн негиздөө

1-натыйжа жогорку деңгээлде ишенимдүү, себеби анда этиштердин классификациясынын татаалдыгы, алардын көп кырдуулугу жана сүйлөм ичиндеги трансформацияларга кабылышы тилдик фактылар аркылуу тастыкталганы айтылат. Бул илимий негизделген позиция, анткени лингвистикада этиштердин семантикасы абдан көп аспектилүү маселе катары каралат.

2-натыйжа илимий жактан негизделген жана ишенимдүү, анткени изилдөөнүн жыйынтыгында абал категориясы кеңири каралып, бейвербалдык каражаттардын (ольфакциялык, кинесикалык ж.б.) катышуусу теориялык жана иллюстрациялык материалдар аркылуу далилденгени айтылат. Бул маселе боюнча диссертациянын жаңы жана кеңири көз караш сунуштаганы байкалат.

3-натыйжа теориялык жактан жаңычыл жана маанилүү. Бул теориялык абстракция жогорку деңгээлде экенин көрсөтөт. Эврисемия түшүнүгүнө мындай кубулуштарды байланыштыруу – тилдик процесстердин терең табиятын ачып берүү максатын көздөйт.

4-натыйжа ынанымдуу. Бул натыйжа грамматикалык жана семантикалык структуранын чегинде этиштердин функцияларын кеңири ачып берет. Абал этиштеринин бир нече синтаксистик кызматта иштеши – бул алардын көп функциялуулугун далилдейт.

3.3. Иштин теориялык мааниси

Этиштер тилдин “нерв системасы” катары каралып, сүйлөмдүн семантикалык түзүлүшүндөгү негизги компоненти катары таанылган. Бул диссертацияда кыргыз тилиндеги абал этиштеринин семантикалык табияты жана классификациясы теориялык жактан системалуу каралган. Этиштердин (өзгөчө абал этиштеринин) маани-маңызын, тизмектешүү мүмкүнчүлүгүн, жана контекстке жараша өзгөрмөлүүлүгүн лингвистикалык семантика жана функционалдык грамматика алкагында терең изилдөө ишке ашырылган. Диссертацияда “антилогикалык валенттүүлүк”, “бейвербалдык валенттүүлүк” сыяктуу жаңы терминдер сунушталып, бул түшүнүктөр кыргыз тилин изилдөөдө жаңы методологиялык ыкмаларды калыптандырат. Эмгекте жалпы тил илими менен түркологиядагы классификациялык системаларга салыштырма анализ жүргүзүлүп, кыргыз тилине мүнөздүү өз алдынча классификация сунушталган. Татаал жана жардамчы этиштердин семантикалык эволюциясы теориялык жактан чечмеленип, грамматикализация процесстерине түшүндүрмө берилген.

3.4. Квалификациялык белгилерге туура келиши

1. *Диссертациянын жыйынтыктарынын мүнөзү*

1.1. Илимдин тийиштүү тармагы үчүн олуттуу мааниге ээ маселелеринин жаңы чечилиши.

1.2. Илим чөйрөсүнө жана темасына жараша өлкөнүн экономикасы үчүн олуттуу мааниге ээ илимий жактан негизделген техникалык, социалдык экономикалык же технологиялык иштеп чыгууларды баяндап берүү.

2. *Диссертациянын жыйынтыктарынын жаңычылык деңгээли*

2.1. Жыйынтыктары жаңы деп эсептелет.

- 2.2. Айрым жыйынтыктары жаңы эмес.
3. *Диссертациянын жыйынтыктарынын баалуулугу*
- 3.1. Өтө жогору
- 3.2. Жогору
- 3.3. Канааттандырарлык
4. *Диссертациянын темасынын пландуу изилдөөлөр менен байланышы*
- 4.1. Тема мамлекеттик программага же эл аралык изилдөөлөрдүн программасына кирет.
- 4.2. Тема тармактык программага, илимдер академиясынын же уюмдун тематикалык планына кирет.
- 4.3. Демилгелүү иш.
5. *Прикладдык мааниси бар диссертациянын жыйынтыктарын пайдалануу деңгээли*
- 5.1. Мамлекеттер аралык деңгээлде (лицензиялар сатылган).
- 5.2. Тармактар аралык деңгээлде.
- 5.3. Тармактын масштабында.
- 5.4. Уюмдун (ишкананын) алкагында.
6. *Прикладдык мааниси бар диссертациянын жыйынтыктарын кеңири пайдалануу боюнча сунуштар*
- 6.1. Кеңири пайдаланууну талап кылат.
- 6.2. Кеңири пайдаланууну талап кылбайт.

4. Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү

Изилдөөдөн алынган тыянак-натыйжаларды Азыркы кыргыз тили курсунун лексикология, морфология, синтаксис, бөлүмдөрү, ошондой эле лексикалык семантика, функционалдык-грамматикалык семантика, коммуникативдик-синтаксистик семантика, деривациялык семантика, семантикалык синтаксис өндүү атайын курстарды өтүүдө пайдаланууга болот. Ошондой эле изилдөөдөн алынган тыянак-натыйжаларды жогоруда аталган багыттар боюнча окуу китептерин, пособиелерди, лекциялык курстардын тексттерин даярдоодо теориялык материал иретинде сунуштоого болот.

5. Диссертациянын негизги жоболору, натыйжалары жана корутундуларынын жарыяланышы, тастыкталышы

1. Жолдошалиева, Н.А. Тил илиминде валенттүүлүк түшүнүгү [Тест] / Н.А. Жолдошалиева // И. Арабаев атындагы КМУнун Жарчысы. – 2012. – 33-37-б.б.
2. Жолдошалиева, Н.А. Эмоционалдык ал-абалды туюндурган этиш сөздөр [Тест] / Н.А. Жолдошалиева // И. Арабаев атындагы КМУнун Жарчысы. – 2013. – 286-289-б.б.
3. Жолдошалиева, Н.А. Ал-абал этиштеринин статистикалык структурасы [Тест] / Н.А. Жолдошалиева // И. Арабаев атындагы КМУнун Жарчысы. – 2014. – 379-382-б.б.
4. Жолдошалиева, Н.А. Кыргыз тилинде этиштин изилдениши [Тест] / Н.А. Жолдошалиева // Известия ВУЗов Кыргызстана. – 2015. – №10. – С. 154-156. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=28766937>

5. Жолдошалиева, Н.А. Ал-абал категориясы жана анын берилиши [Тест] / Н.А. Жолдошалиева // И. Арабаев атындагы КМУнун Жарчысы. – 2017. – №2. – 136-141-б.б. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=42819795>
6. Жолдошалиева, Н.А. Физиологиялык абалды туюндурган этиш сөздөр [Тест] / Н.А. Жолдошалиева // Ала Too Academic Studies. – 2021. – №3. 162-170-б.б. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=46655902>
7. Жолдошалиева, Н.А. Сапаттык ал-абалды туюндурган этиш сөздөр [Тест] / Н.А. Жолдошалиева // Вестник Кыргызско-Российского Славянского университета. – 2021. – Т. 21. – № 10. – 99-103-б.б. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=47155058>
8. Жолдошалиева, Н.А. Кыргыз тилиндеги психологиялык абалды туюндурган этиш сөздөр [Тест] / Н.А. Жолдошалиева // Ала Too Academic Studies. – 2023. – № 4. 233-242-б.б. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=59632497>
9. Жолдошалиева, Н.А. Семантика предикатов, выражающих состояние погоды в кыргызском языке [Тест] / Н.А. Жолдошалиева // Рефлексия. – 2023. – №3. – С.57-62. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=54114447>
10. Жолдошалиева, Н.А. Этиштин валенттүүлүгү [Тест] / Н.А. Жолдошалиева // Вестник Кыргызско-Российского Славянского университета. – 2024. – Т. 24. – № 2. – 94-88-б.б. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=65059462>
11. Жолдошалиева, Н.А. Семантика тилдин негизги компоненти катары [Тест] / Н.А. Жолдошалиева // И. Арабаев атындагы КМУнун Жарчысы. – 2024. – №4. – 550-555-б.б. https://www.jarchy.arabaev.kg/admin-admin/fotogalere/1720074721_58dd2212ab45ff9615ec12aacb49e719.pdf
12. Жолдошалиева, Н.А. Семантическая природа глаголов состояния в кыргызском языке [Тест] / Н.А. Жолдошалиева // Научный потенциал. – 2024. 2-3 (45). – С. 127-130. <https://elibrary.ru/item.asp?id=68015377>

6. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши

Автореферат толугу менен диссертациянын мазмунуна, анда коюлган изилдөөнүн максаттарына жана милдеттерине, жүргүзүлгөн изилдөөлөргө, алынган жыйынтыктарга дал келет. Авторефераттын кыргыз, орус, англис тилдеринде резюмеси бар.

7. Диссертациянын мазмунунда кездешкен айрым кемчиликтер

Диссертация жогорку деңгээлде аткарылган илимий иш экендигине карабастан, айрым учурларда төмөнкүдөй кемчиликтерди жана чектөөлөрдү белгилөөгө болот :

1. Изилдөөдө илимий жаңылыктар арбын. Бирок 9-бетте алар бир сүйлөм менен гана берилет. Бул иштин баалуулугун жасалма төмөндөтүп койгон. Биз эч болбогондо төрт пунктка көбөйтүүнү сунуштайбыз. Натыйжалар менен коргоого коюлган жоболор бири-бирине сандык – сапаттык жактан шайкеш болуусу зарыл. Анткени натыйжалар жоболорду далилдөө жана тастыктоо негизинде келип чыгат.

2. Изилдөөнүн камтуу чөйрөсү өтө кеңири. Автор этиштердин семантикасын изилдөөдө абдан эле ар тараптуу маселелерди камтыган – лексикалык классификациядан тартып, фразеология, паремиялогия, грамматикалык формалар, жарым-жартылай философиялык түшүнүктөр (антилогизм) жана бейвербалдык каражаттарды да аралатып кеткен. Албетте, бул комплекстүү ыкма эмгектин камтуусун кеңейтип, мазмунун байыткан менен, айрым темалардын тереңдиги жапа чеккен. Мисалы, бейвербалдык каражаттарды караган бөлүмдө жест-мимиканын абалды билдирүү мүмкүнчүлүгү кызыктуу тема болуп киргизилгени менен, ал тема өзүнчө деле көлөмдүү изилдөөнү талап кылган татаал аспект экендиги белгилүү. Диссертациянын алкагында бул жааттагы талдоо бир аз үстүрттөй болсо да, түшүнүктүү – анткени негизги көңүл тилдик каражаттарга бурулган.

3. Теориялык бөлүмдөгү талдоонун тереңдиги бир аз жетишсиз. Диссертациянын биринчи бөлүмүндө этиштердин семантика-функционалдык табияты боюнча адабияттарга сереп берилгенде, айрым учурларда мурунку изилдөөлөрдүн мазмунун кайталап баяндоо басымдуулук кылат. Башкача айтканда, автор мурдагы окумуштуулардын көз караштарын кеңири келтирип берген, бирок аларды өз ара критикалык салыштырып талдоо жагы анча терең эмес. Мисалы, 1.2-параграфта түркологиядагы этиштердин классификациясына байланыштуу ой-пикирлер жөн гана тизмектелет да, алар боюнча диссертанттын өз баасы азыраак байкалат. Натыйжада бул бөлүмдө берүүчү материал көп болгонуна карабай, жалпы теориялык корутунду же автордун позициясы жетиштүү деңгээлде баса белгиленбей калган.

4. Диссертациянын новатордук жактарынын бири болуп эсептелген “антилогикалык валенттүүлүк” жана “бейвербалдык валенттүүлүк” түшүнүктөрү мазмуну жагынан негизделип, мисалдары менен көрсөтүлгөнү жакшы көрүнүш. Бирок жаңы сунушталган түшүнүктөрдүн аталыштары инновациялуу болгону менен, алгач укканга анча түшүнүктүү эмес туюлат. Андыктан алардын аталышын тандап алуу жана өздөрүнүн манызын түшүндүрүү иштерине дагы кеңири көңүл буруу талап кылынмак. Айрыкча “антилогикалык валенттүүлүк” термини эмнени белгилээри даана көрсөтүлгөнү менен, бул терминди мүнөздөө үчүн эмне себептен дал ушул сөз айкашы тандалганын кошумча түшүндүрө кетсе, окурман үчүн ал дагы ачык болмок. Ошондой эле, “бейвербалдык валенттүүлүк” түшүнүгү да кеңири жана татаал кубулушту туюнткандыктан, анын чектерин, кандай көрүнүштөрдү өзүнө камтый турганын автор бир аз кененирээк талкууласа ылайыктуу болмок.

5. Кээ бир мисалдар ашыкча узун. Көркөм тексттерден алынган цитаталар толук берилген. Мисалы, Ч. Айтматовдун "Кыямат" романынан Понтий Пилат менен болгон диалог толугу менен киргизилген. Бул 2-3 бетти ээлеп,

эмгектин көлөмүн көбөйтүп, окурманды негизги темадан алыстатат. Цитаталар кыскача берилип, негизги лингвистикалык феномен гана көрсөтүлсө жетиштүү болмок

6. Изилдөөнүн теориялык базасында орус тилдүү жана түркологиялык булактар басымдуулук кылат. Бирок валенттүүлүк теориясы, когнитивдик лингвистика боюнча англис тилдүү акыркы эмгектер дээрлик колдонулган эмес. Бул эмгектин эл аралык лингвистикалык контекстке кошулуусуна тоскоол болушу мүмкүн.

7. Диссертациянын түзүмү негизинен оң бааланганы менен, айрым техникалык жагдайларга көңүл буруу сунушталат. Мисалы, кээ бир жерлерде бир эле ойду ар кайсы бөлүмдө кайталап кетүү учурлары учурайт. Бул ар бир бөлүм өз алдынча толук бүтүндүктө болсун деген ниеттен чыккандыр, бирок жалпы текстте кичине кайталанма сезим калтырат. Мисалы, этиштердин семантикалык классификациясынын татаалдыгы тууралуу пикирлерди автор киришүүдө да, корутундуда да окшош сөздөр менен белгилеген. Ал ойду автор стилистикалык жактан бир аз башкача формада берсе жакшы болмок.

Ошондой эле, пайдаланылган адабияттар тизмесинде айрым библиографиялык жазуулардын форма талаптары толук сакталбаган учурлар байкалат (мисалы, басылып чыккан жердин маалыматы же көлөмү кээ бирлеринде бир аз башкача берилиши).

8. Диссертацияда абал этиштеринин валенттүүлүгү каралгандыгы абдан маанилүү жаңылык экенин белгилеп өттүк. Ошентсе да, бул темада дагы тереңиреек анализ кылууга орун бар эле. Валенттүүлүк теориясынын формалдуу моделдерин кыргыз тилине колдонуу сыяктуу аспектилер кеңири камтылган эмес. Албетте, бул өз алдынча чоң маселе. Андыктан абал этиштеринин валенттүүлүгүн изилдөө келечекте улантылып, тереңдетилип жүргүзүлсө эң сонун илимий багыт болот деп ойлойбуз.

Жогорудагы сын-пикирлер иштерин сапатына олуттуу доо кетирбейт, негизинен сунуш жана эскертүү иретинде гана берилди. Сунуш кылынган түзөтүүлөр жана кеңештер автор тарабынан эске алынса, эмгек андан ары дагы такшалмакчы.

8.Н.А.Жолдошалиеванын диссертациялык иши үчүн сунушталган жетектөөчү мекеме жана расмий оппоненттер

Жетектөөчү мекеме: К. Карасаев атындагы Бишкек мамлекеттик университетинин кыргыз жана түрк тилдеринин теориясы кафедрасы. Дареги: 720044, Бишкек ш., Ч. Айтматов проспектиси, 27

Расмий оппоненттер: Алишова Махабат Култаевна - филология илимдеринин доктору, доцент, Ала-Тоо Эл аралык университетинин магистратура бөлүмүнүн башчысы

Эмгектери:

1. “Манас” эпосундагы пассивдүү лексика, Вестник БГУ им. К.Карасаева,-Б.,2019.-№3(49) ;

2. «Дүйнөнүн тилдик сүрөтү жана котормо» (монография). К.Карасаев ат. БМУ. – Бишкек, 2019.-330б.(19 б.т.);

3. Кыргыз эл жомоктору\Kyrgyz fairy-tales.\ Котор. М.К.Алишова.- Бишкек, 2011.-112б.

4. Эпитет и стилистическая трансформация. (монография). - Бишкек, 2014.-136с. АСЕК: Ангеме-котормо.-Б.:ЧП “Абыкеев А.Э.”.-2019.-52б– Бишкек, 2011.

Семенова Жийдегүл Азимовна – филология илимдеринин кандидаты, доцент, Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине караштуу Соттукэксперттик кызматынын Лингвистикалык жана дин таануу экспертизалар башкармалыгынын башчысынын орун басары

Эмгектери:

1. Глаголы движения в современном кыргызском языке // Молодёжь и наука: Проблемы и перспективы.Б.-1998.

2. Глаголы, выражающие интенсивность, качество движения, а также разноплановые глаголы движения // Вестник КГНУ. Сер.1. Вып.3. -2004.

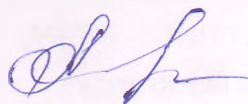
3. Классификация семантической структуры глаголов движения в кыргызском языке // Социальные и гуманитарные науки. № 1-2. -2004. 4.

Глаголы движения выражающие направленность по вертикали // Кыргыз тили жана адабияты. Илимий практикалык басылма. № 6. -2004.

9. Диссертациянын Кыргыз Республикасынын Жогорку аттестациялык комиссиянын окумуштуулук даражаларды ыйгаруу боюнча жобосуна дал келиши

Жыйынтыктап айтканда, Н.А.Жолдошалиеванын “Кыргыз тилинде ал-абал этиштеринин семантикалык типтери жана тизмектешүү мүмкүнчүлүгү” аттуу диссертациялык иши 10.02.01. – кыргыз тили адистигине туура келет. Диссертациялык иштин темасы актуалдуу, алынган жыйынтыктары далилдүү, теориялык жана практикалык мааниге ээ болгон маселелерди камтыган жана кыргыз тил илими үчүн зарыл болгон илимий эмгек болуп саналат. Диссертациялык иш КРнын Президентине караштуу УАКтын кандидаттык диссертацияларга коюлуучу талаптарына жооп берет. Диссертант жогоруда белгиленген сунуш-пикирлерди ылайыгына жараша карап чыгуу шарты менен 10.02.01. – кыргыз тили адистиги боюнча Жусуп Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети жана Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Ч. Айтматов атындагы Тил жана адабият институтуна караштуу филология илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын коргоо боюнча түзүлгөн Д 10.24.700 диссертациялык кеңешине коргоого кабыл алууга сунуштайм.

Эксперттик комиссиянын мүчөсү,
филология илимдеринин доктору, профессор,
Ош технологиялык университетинин
магистратура бөлүмүнүн башчысы

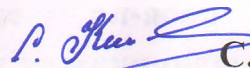


М.А.Атакулова

15.05.2025 – ж.

Эксперттик комиссиянын мүчөсүнүн колун тастыктайм:

Окумуштуу катчы,
филология илимдеринин доктору, доцент



С. К. Каратаева

Окумуштуу катчынын колун тастыктайм.
КБнын башчысы



А. Жайнакова